

RAPORT DLA WALNEGO ZGROMADZENIA
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI
W CIĄGU ROKU OPERACYJNEGO
1927.

z 27411
2155 III

D-99/452/26

8.07.

11✓

Raport dla Walnego Zgromadzenia

Sprawozdanie z działalności Spółki w ciągu roku operacyjnego 1927.

Sprawozdanie niniejsze dotyczy szóstego roku operacyjnego Spółki. Obejmuje ono okres od 1-go stycznia do 31-go grudnia 1927 r.

Produkcja w ciągu tych 12 miesięcy osiągnęła:

Węgiel	2.849.719 T	wobec 2.757.132 T	w r. 1926 i 2.873.041 w r. 1923
Koks	202.046 T	„ 150.370 T	„ „
Siarczan amonu	3.313 T	„ 2.298 T	„ „
Amonjak syntetyczny	481 T		

Ten ostatni produkt figuruje po raz pierwszy w naszych zestawieniach rocznych. Jest on faktycznym wyrazem uruchomienia w sierpniu 1927 r. fabryki amonjaku syntetycznego w Knurowie.

Rok 1927 jest rokiem znacznego postępu dla polskiego przemysłu węglowego.

Wydobycie węgla w roku 1927 wyniosło 38.015.000 tonn, przewyższając o 2.250.000 t. wydobycie roku poprzedniego, wyjątkowego dzięki strejkowi angielskiemu.

Stanowi to dla Polski — w jej nowych granicach — 93% wydobycia przedwojennego.

Spożycie węgla w kraju w roku 1927 osiągnęło 26 milionów tonn, czyli zwiększyło się o 4.800.000 t., a więc o 23% w stosunku do 1926. Jest to zjawisko wagi pierwszorzędnej. Świadczy ono o wielkiem polepszeniu stanu gospodarczego Polski i pozwala przypuszczać, iż wyszliśmy ostatecznie z okresu przesilenia, które przeżywalismy od końca roku 1923.

Eksport przez porty w Gdańsku i Gdyni wzrastał w dalszym ciągu równoległe z rozwojem tych portów oraz ulepszeniem przewozu kolejami żelaznymi, dochodząc w roku 1927 do 4.938.000 tonn, a więc — w stosunku do roku 1926 — zwiększył się o 1.100.000 t.

Natomiast wysyłki węgla do Anglii tranzytem przez Niemcy ustały zupełnie z zakończeniem strejku angielskiego i z tego tytułu eksport polski stracił w roku 1927, w stosunku do roku 1926, wyjątkowy rynek o możliwości zbytu 3.650.000 tonn, tak że ostatecznie zwiększenie wydobycia na korzyść roku 1927 wynosi 2.250.000 tonn.

Wyniki te są wyjątkowo pomyślne tembardziej, że początek roku 1928 wykazuje dalszy postęp w tym kierunku. Spółka skorzysta niewątpliwie w dużej mierze z tego polepszenia stanu gospodarczego kraju.

Produkcja węgla z kopalń polskich podczas każdego z 4 pierwszych miesięcy lat 1926, 1927 i 1928 osiągnęła następujące ilości:

	1926	1927	1928
Styczeń	2.456.279 t.	3.698.168 t.	3.453.979 t.
Luty	2.141.908 „	3.410.785 „	3.271.000 „
Marzec	2.295.411 „	3.006.895 „	3.509.000 „
Kwiecień	2.182.364 „	2.599.432 „	3.000.000 „
Ogółem	9.075.962 t.	12.715.280 t.	ca. 13 234.000 t.
Zwiększenie produkcji w stosunku do r. 1926	100 ‰	140,07 ‰	145,81 ‰
„ „ „ „ 1927		100 ‰	105,08 ‰

Co do Spółki Skarboferme produkcja 1-go półrocza roku 1928 osiągnęła 1.560.000 t. wobec 1.355.000 t. w tym samym okresie roku ubiegłego, czyli podwyższyła się 15 ‰.

Produkcja Spółki w ciągu roku sprawozdawczego 1927 przewyższyła przeto produkcję r. 1926 pomimo, iż ta ostatnia rozwijała się pod wpływem tak potężnego bodźca, jakim był strejk angielski. Ponadto wzrost zapotrzebowania krajowego dla celów przemysłowych pozwolił na znaczne zmniejszenie sezonowych wahań produkcji kopalń. Odchylenie pomiędzy miesiącami najsilniejszej i najsłabszej produkcji, które w roku 1926 dochodziło do 131.200 t., wynosiło w r. 1927 zaledwie 60.000 t.

Wysyłki węgla z kopalń Spółki podlegające reglamentacji ze strony Konwencji, wynosiły w roku 1924 — 97 ‰ ogólnej cyfry zbytu, w r. 1925 — 92,09 ‰, w 1-em półroczu r. 1926 — 70,9 ‰, w 2-em półroczu 1926, okres strejku angielskiego, 52,1 ‰. W r. 1927 stosunek ten ustalił się na 69,7 ‰, czyli w przybliżeniu tak, jak w pierwszym półroczu 1926 r. Wykazuje to, iż rozwój rynku polskiego i rynków morskich, niepodlegających reglamentacji Konwencji, szły w parze.

Konwencja Węglowa polska, której termin upłynął, została odnowiona w dniu 19 lipca 1927 r. na okres 3-ech lat. Wszyscy członkowie dawnej Konwencji oraz kilka towarzystw pomniejszych, które poprzednio pozostawały poza Konwencją, przystąpiły do nowej organizacji. W statucie Konwencji wprowadzono przytem tylko niewielkie zmiany. Jeden z artykułów nowej umowy ustanawia dla członków Konwencji prawo poddawania arbitrażowi, bez dalszego odwołania, swych pretensyj, dotyczących podwyższenia kwot licencyjnych. Słuszność odnośnego wniosku, przedstawionego przy tej sposobności przez Spółkę, została uznana i udział jej w wysyłkach podwyższony z 11,28 ‰ (cyfra obecna dla Konwencji Górno-Śląskiej) na 11,83 ‰ z zastrzeżeniem, iż powyższa podwyżka licencji wejdzie w życie dopiero z chwilą, gdy w ciągu trzech po sobie następujących miesięcy rzeczywista wysyłka kopalń na licencję przewyższy pewną normę wysyłek ustalonych miesięcznie przez Komisję arbitrażową. Wypadek taki jeszcze nie miał miejsca.

Odnowienie Konwencji na stosunkowo długi przeciąg czasu jest okolicznością bardzo pomyślną, lecz chociaż jej obecna działalność chroni nas od chaosu gospodarczego i jego groźnych skutków, jakie przeżywalismy w pierwszym półroczu roku 1925-go,

doświadczenie wykazuje jednak, że nie jest ona zdolna do uregulowania handlu węglem w sposób, który wydaje się możliwy i pożądany. Wynikiem takiego stanu rzeczy jest niepewność operacyj handlowych i znaczny ich koszt.

Te same konsekwencje, w stopniu może jeszcze wyższym, dają się zauważyć w operacjach na rynkach wolnych, które pochłaniają dzisiaj blisko jedną trzecią naszych wysyłek.

Taki brak metody i organizacji bardzo drogo kosztuje producentów węglowych.

W szeregu poprzednich sprawozdań zwracaliśmy uwagę na troski wynikające dla nas z tej sytuacji. Sprawa stworzenia nowej organizacji, lepiej odpowiadającej potrzebom gospodarczym polskich kopalń, była już wiele razy rozpatrywana i omawiana. Szczegółowo opracowane projekty zostały zredagowane i przedstawione różnym towarzystwom, dotychczas jednakże nie udało się osiągnąć żadnego wyniku konkretnego.

Spółka nie omieszkła użyć całego swego wpływu, aby przyspieszyć zawarcie porozumienia handlowego, zdolnego do zażegnania niebezpieczeństw i trudności, których przyczyną jest obecny brak organizacji.

Tymczasem, w oczekiwaniu stworzenia podobnej organizacji — co wydaje się nieuniknionem — uważaliśmy za konieczne trwać nadal w naszych wysiłkach w kierunku rozwinięcia eksportu morskiego pomimo, iż transakcje te przynoszą nam znaczne straty na skutek wzajemnej konkurencji krajów eksportowych na rynkach morskich. Wydaje się, iż prawdziwa wojna handlowa, która się rozpoczęła, zakończy się ugodą, doprowadzającą do podziału w jakiegokolwiek formie rynków importujących pomiędzy poszczególne zagłębia węglowe europejskie. Uгода ta, która pozwoli na podwyżkę cen eksportowych do racjonalnego poziomu, przyjmie niewątpliwie w rachubę, przynajmniej w pewnej mierze, pozycje już zdobyte i właśnie ten wzgląd, a także troska o zabezpieczenie przyszłości i normalnego rozwoju eksploatacji Spółki oraz stanowiska jej w ramach przemysłu węglowego polskiego, skłoniły nas do wzięcia udziału w walce gospodarczej, jaką przemysłowi węglowemu narzuciły okoliczności.

Straty te zresztą, pomimo cen niesłychanie niskich, obecnie stosowanych, mogłyby być prawie całkowicie usunięte, gdyby stworzenie kartelu eksporterów węgla polskiego dało możność uregulowania sprzedaży produktów naszych na rynkach odległych, zorganizowania racjonalnej propagandy oraz metodycznego oddziaływania na warunki przewozu naszego węgla morzem i gdybyśmy ponadto rozporządzali w portach załadowczych bardziej zadawalającymi i mniej kosztownymi urządzeniami do ładowania. Co do tego ostatniego punktu Spółka od kilku miesięcy prowadzi rokowania z Rządem celem otrzymania koncesji na nadbrzeże w porcie w Gdyni. Rokowania te są już bardzo daleko posunięte i mamy nadzieję, iż wkrótce będą załatwione ostatecznie.

Traktat handlowy z Rzeszą Niemiecką (dotychczas jeszcze nie zawarty), o ile otworzy znowu rynek niemiecki, mógłby polepszyć rezultaty eksploatacji Spółki.

Wydobycie dzienne netto wynosiło średnio w ciągu całego roku 11.128 tonn wobec 10.496 t. w roku 1926, czyli o 5% więcej. To polepszenie biegu eksploatacji jest, jak już wielokrotnie było zaznaczane, wynikiem polityki przegrupowań i racjonalizacji, którą przeprowadzamy stale i prowadzić będziemy nadal i od której oczekiwać jeszcze należy poważnych wyników dodatnich.

Przewóz lokomotywami elektrycznymi uruchomiony został w końcu roku na szybie Jacek I, czem zakończono program całości inwestycji wykonywany od lat 5.

Pomiędzy szybem tym, a szybem Jacek II wybudowano bezpośrednie podziemne połączenie, dzięki czemu możliwa jest między temi szybami wzajemna wymiana całości lub części wydobywania, co ważnem jest nie tylko ze względu na zabezpieczenie ciągłości wydobywania, lecz może jeszcze bardziej z punktu widzenia handlowego, mianowicie regulowanie ustosunkowania gatunków węgla przeznaczonego na sprzedaż, przede-
wszystkiem dla eksportu morskiego.

Na kopalni Barbara strzelanie płynnem powietrzem wprowadzono we wszystkich wogóle oddziałach bez żadnych trudności, ani wypadków. Projekt urządzenia połączenia zewnętrznego obu szybów Barbara, celem podwyższenia wydajności kopalni, lepszego wykorzystania sortowni i zwiększenia bezpieczeństwa wydobywania, został ostatecznie wypracowany. Odnośne roboty są w toku i ukończone zostaną we wrześniu 1928 r. Kopalnie mniej ważne jak, Król Pole Północne i Pole Południowe, zostały zredukowane do dwóch oddziałów sztygarskich. Kopalnia Piast (Pole Południowe) poza filarami ochronnemi niema więcej węgla do wydobywania. Już teraz roboty jej wkraczają bądź na złoza szybów Jacek (Pole Wschodnie), bądź też Bederowca.

W Bielszowicach nowe urządzenie podsadzki płynnej na szybie w miejscowości Pawłów zostało uruchomione w październiku. Można było niezwłocznie rozpocząć eksploatację filarów ochronnych przy zastosowaniu metody odbudowy długimi ścianami po wznoszeniu, tak jak na kopalni w Knurowie. Z powodu znacznej twardości węgla uruchomiono na tych ścianach wrębówki elektryczne Sullivana.

Celem osiągnięcia pełniejszego wykorzystania wydajności szybu oraz ulepszenia jakości węgla przedsięwzięto ponownie studja nad podwyższeniem wydajności sortowni.

Wydobywanie kopalni Bielszowickiej może być wobec tego podniesione z 2.200 do 3.000 t.

W Knurowie eksploatacja szybów Piotr i Paweł prowadzona była nadal w myśl uprzednio ustalonego programu. Rozpoczęto odbudowę pokładu H na poziomie 450 m. tą samą metodą jak na poziomie 350 m. Instalacja definitywna podsadzki płynnej na powierzchni uruchomiona została we wrześniu i funkcjonuje zupełnie zadawalająco.

Program rozszerzenia Centrali elektrycznej, które z powodu podwojenia produkcji fabryki amonjaku syntetycznego oraz wznowienia wydobywania z szybu Foch okazało się konieczne, został ustalony w głównych zarysach już na początku r. 1927.

Urzeczywistnienie pierwszej części tego programu, obejmujące instalację dwóch kotłów o 800 m² powierzchni, wytwarzających na godzinę po 30 tonn pary o ciśnieniu 40 kg., jest już w toku.

Niebezpieczeństwo braku wody, zagrażające stale instalacjom w Knurowie, t. j. koksowni, fabryce amonjaku oraz kopalni, przyjęło bardzo ostrą formę na skutek wyjątkowo suchego lata i jesieni r. 1927. Wstrzymanie ruchu oraz części eksploatacyj węgłowych dało się uniknąć jedynie dzięki bardzo szybkiemu urządzeniu w sąsiedztwie kopalni po tamtej stronie granicy prowizorycznej stacji do pompowania wody. Projekt doprowadzenia wody ze źródeł Bełku, który musiano porzucić w r. 1926, został na tych samych podstawach podjęty na nowo i odnośne umowy zawarto już. Urzeczywistnienie tego projektu, przewidziane na m=c maj 1929, daje dodatkowy dopływ wody do Knurowa w ilości 2 m³, 500 na minutę, rozstrzygając tę sprawę w sposób zadawalający i odpowiadający obecnie przewidzianym potrzebom.

Ustalony program dotyczący wznowienia wydobywania z szybu Foch wypełniono całkowicie. 15 lutego 1926 r. uruchomione zostały nowe urządzenia i rozpoczęto wznowienie wydobywania. Instalacja podsadzki płynnej będzie ukończona i uruchomiona w ostatnich miesiącach r. 1928.

Działalność koksowni i zakładów w Knurowie w ciągu roku 1927 była zadawalająca. Zawarta została z Towarzystwem Śląskich Kopaliń i Cynkowni umowa w celu podwojenia fabryki amonjaku, które uskutecznione będzie prawdopodobnie na wiosnę r. 1929.

Fabryka amonjaku, która już teraz daje poważne wyniki, będzie wtedy pracowała w jeszcze lepszych warunkach.

Produkcja koksu została znacznie podwyższona w stosunku do roku poprzedniego dzięki temu, iż zbyt jego był ułatwiony wskutek ożywienia produkcji w polskim przemyśle metalurgicznym.

Spółka udzielała nadal swego poparcia, tak materialnego jak i moralnego, instytucjom społecznym, które znane są Panom ze sprawozdań poprzednich, jak również towarzystwom sportowym i dokształcającym, stworzonym przez personel urzędniczy i robotniczy. Między innymi ukończona została budowa stadionów w Bielszowicach i Knurowie.

Królewska Huta, grudzień 1928 r.

Dyrektor Generalny:

⟨-⟩ Fr. Reumaux.

Do powyższego raportu nie mamy nic do nadmienienia

Prezes Rady Nadzorczej:

⟨-⟩ C. Klärner.

Bilans w dniu 31. grudnia 1927 r.

Spółki Dzierżawnej „Polskie Kopalnie Skarbowe na Górnym Śląsku“.

AKTYWA.		PASywa.	
W bankach	8.439.738.90	Kapitał inwestycyjny	10.250.000.00
W kasie	77.710.52	Fundusz rezerwowy	127.327.47
Portfel wekslowy	1.312.159.88	Wierzyciele różni	5.984.975.47
Udziały	1.782.494.50	Przeniesienie zysku z 1925 i 1926	2.050.000.00
Dłużnicy różni	7.825.199.14	Zysk Spółki za r. 1927	1.025.000.00
	<u>19.437.302.94</u>		<u>19.437.302.94</u>
Dzierżawa kumulatywna dla Rządu Polskiego w myśl art. 6 umowy dzierżawnej 4.986.130.47		Dzierżawa kumulatywna dla Rządu Polskiego w myśl art. 6 umowy dzierżawnej 4.986.130.47	
Materiały i remanenty (art. 14 umowy dzierżawnej)		Materiały i remanenty (art. 14 umowy dzierżawnej)	
Dnia 31. grudnia 1927	4.938.704.99	Dnia 31. grudnia 1927	4.938.704.99
Dnia przejęcia 22. 6. 22	<u>3.980.880.56</u>	Dnia przejęcia 22. 6. 22	<u>3.980.880.56</u>
	957.824.43		957.824.43
	<u>5.943.954.90</u>		<u>5.943.954.90</u>
RACHUNEK ZYSKÓW i STRAT.			
WINIEN.		MA.	
Zysk za rok 1927	<u>1.025.000.00</u>	Suma należna Tow. z rezultatów eks- ploatacji za rok 1927.	<u>1.025.000.00</u>

NOTA: Jednostka monetarna przyjęta do obliczenia powyższego bilansu jest ta, która określona została art. 1. ust. Rzpłtej Pol. z dnia 26. IX. 1922 r.

Waluty przeliczone zostały według przeciętnego kursu z grudnia.

Królewska Huta, dnia 31. grudnia 1927 r.

Prezes Rady Nadzorczej:
<-> C. Klärner.

Dyrektor Generalny:
<-> Fr. Reumaux.

Biblioteka Śląska w Katowicach

Id: 0030000981898

III 2155/0/1927

Biblioteka Śląska